

Arne Ivar Hodøl
Valhallvegen 58
2409 ELVERUM

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2009/12231 ARE-VE-LLO
Arkivkode:
423.5/04

Dato:
08.10.2009

Tufsingdalseskeren naturreservat - Svar på klage på vedtak om trasèvalg for vannledning

Viser til Deres søknad av 11.05.2009 til Os kommune om tillatelse til å legge en vannledning i Tufsingdalseskeren naturreservat i Os kommune i Hedmark. Viser også til Os kommune sitt vedtak av 22.05.2009 om tillatelse til legging av vannledning gjennom naturreservatet, og til Deres klage av 16.06.2009 vedrørende valgt trasè til vannledning, samt til supplerende opplysninger til klagen i brev av 03.09.2009. Saken ble oversendt fra Os kommune til Direktoratet for naturforvaltning i brev av 01.09.2009. I anledning saken har direktoratet vært i kontakt med både klager og kommunen pr. telefon.

Sakens bakgrunn

Søknaden

De søkte den 11.05.2009 om tillatelse til å legge en vannledning gjennom Tufsingdalseskeren naturreservat i Os kommune, som vist på kartskisse. Ønsket trasè for vannledningen går langs eksisterende gårdsvei der den passerer eskeren/grusegga, deretter ønskes trasèen lagt i en rett linje mot tilkoblingssted. De mener denne trasèen vil medføre mindre inngrep og avskoging enn hvis trasèen legges langs veien. Legges trasèen langs veien må man fjerne et belte med trær og annen vegetasjon. Ønsket trasè vil være mindre synlig både fra veien og fra selve eskeren. Vannledningen er planlagt lagt på 2 meters dybde, og De opplyser at grøfta må graves i V-form da det er fare for utrasing.

Vedtak

Os kommune ga i vedtak av 22.05.2009 tillatelse til å legge vannledning gjennom naturreservatet fra tilkoblingskum ved GID 87/50 til Åsheim GID 167/20. Tillatelsen gjelder trasè i veigrøft fra tilkoblingskum og langs gårdsvei til Åsheim. Kommunen opplyser at gården Åsheim ligger utenfor selve naturreservatet, men gårdsveien går gjennom verneområdet. Kommunen opplyser at gården brukes som fritidsbolig, men er underlagt konsesjon og kommunen har derfor satt som krav at den skal tilkobles det kommunale drikkevannet. Eskeren strekker seg fra Svartmyrloken i nord og rett sørover. Gårdsveien krysser eskeren i en forsenkning i denne. Kommunen viser til at omsøkte trasè vil innebære at det etableres en ny trasè gjennom skogen, nærmere eskeren enn det veitrasèen ligger. Vegetasjonen i dette område består av furumo med lavmatte, som er en vegetasjonstype som regenereres svært sent. En ny trasè vil etter kommunens vurdering stå som et åpent sår i naturreservatet i lang tid framover. Kommunen finner det ønskelig at eventuelle inngrep i

naturreservatet legges i sammenheng med gårdsveien. Fjerning av vegetasjon langs veien anses som et mindre inngrep enn å gå inn å lage store sår i lavdekket nær eskeren. Kommunen legger vekt på at de geologiske formasjonene er bakgrunnen for vernet av Tufsingdalseskeren, og at omsøkte tiltak vil innebære et relativt stort inngrep som kan endre de naturgitte forhold i verneområdet. Kommunen legger også vekt på at fjerning av vegetasjon langs veien vil gjøre veistrekningen mer oversiktlig.

Klagen

De påklaget i brev av 16.06.2009 Os kommune sitt vedtak om trasèvalg til vannledning. I klagen viser De til at vannledningen ikke kan graves helt inntil veibanen, da tele vil gå mye dypere under veibanen. Gårdsveien har ingen form for markisolering, og veien brøytes og brukes på vinteren, slik at alle faktorer er negativ i forhold til tele. I klagen skriver De følgende:

”Undertegnede har vært i kontakt med entreprenører som har utført lignende arbeid i distriktet. De har forklart at under veg vil tele gå ca. 45 grader tilside og ned fra vegskulder. Det gjør den også fra grøftas dypeste punkt. I dybden vil dette avta og telen vil runde tilbake under vegbanen. På grunn av at vegen brøytes/freses på vinter vil en også få noe snøpakking ved siden av veg. Telen går med andre ord like langt til siden som man må beregne i dybden.

”Dette medfører at vannledning ikke kan legges nærmere skulder enn 2-2,5 m. Traseen langs veg er ca. 500 m. På disse 500m er det en del grøft, noe er flatt terreng. Det var jo ønskelig i forhold til naturreservatet at en ikke skulle røre så mye av denne lavmatten som ligger i området. Ved graving langs vegen vil en måtte røre mye mer da en er nødt til å hugge all skog og fjerne vegetasjon i et belte på 4-5m fra vegskulder. Dette for at gravemaskinen ikke kan gå i grøfta pga v-formen. Den kan heller ikke stå på veg og grave ei smal grøft 2-2,5 m fra veg. Gravemaskin må gå utenfor grøft for så å legge noe masse i vegggrøft og noe på andre siden (lavdekke og humus).”

De peker videre i klagen på at omsøkte trasè vil føre til minst mulig bevegelse i området, og vil være et lettere tiltak i forhold til selve gravearbeidet. Dersom grunnforholdene er gode, vil det bli lite masse som skal ut av grøfta og legges ut på lavdekket. De viser endelig til at De er klar over at ønsket trasè er nærmere eskeren, men mener at det blir mindre sår i lavdekket ved å grave i et mer åpent/flatt terreng.

Forberedende klagebehandling

Os kommune behandlet klagen i møte den 27.08.2009. Klagen ble ikke tatt til følge. Kommunen peker på at det er uheldig i forhold til vernet om tiltaket fører til at et nytt område nærmere eskeren punkteres, og viser til at de inngrep som må gjøres innenfor verneområdet av praktiske grunner må søkes samlokalisert. Kommunen viser i denne sammenheng til eventuell framtidig vedlikehold og reparasjoner av vannledningen, og til hensynet til forstyrrelse av vegetasjonen. Kommunen står fast på sin vurdering av at fjerning av forholdsvis rasktvoksende vegetasjon langs veien anses som et mindre inngrep enn å gå inn og lage store sår i lavdekket nærmere eskeren. I tillegg vil fjerning av vegetasjon langs veien gjøre veistrekningen mer oversiktlig. Når det gjelder søkers vurdering av utformingen av grøfta og teleforholdene, har kommunen konferert med fagkyndige innen vann og avløp. Her fremkommer det at det heller er regelen enn unntaket å legge vann- og kloakkledninger langs allerede etablerte veier, dette for å lette evt. senere arbeid og vedlikehold. Kommunen viser til at det i alle slike tilfeller selvfølgelig må tas hensyn til teleforholdene. Kommunens vurdering er at det vil føre til minst mulig endringer i de naturgitte forhold om ny vannledning etableres parallelt og så nært som mulig til allerede eksisterende vei. Dette begrunnes i den type vegetasjon som berøres av tiltaket (småfuru og bjørk kontra sentvoksende lav og storfuru), senere vedlikehold og reparasjoner av vannledningen og

påfølgende forstyrrelser av vegetasjon og grunnen i naturreservatet. Saken ble oversendt fra Os kommune til Direktoratet for naturforvaltning i brev av 01.09.2009.

Supplerende opplysninger

I brev av 03.09.2009 står De fortsatt ved at omsøkte trasè vil gi mye mindre inngrep i verneområdet enn trasèen som det er gitt tillatelse til. De viser til at legging av vannledning langs veien innebærer at det må fjernes både småskog samt en del store trær og stubber dersom det må graves i en gitt avstand fra veien. Videre må det graves dypere på grunn av telefaren ved kjørevei. De viser videre til at også langs veien finnes deler av dette sentvoksende lavdekke som kommunen beskriver. Ved å legge trasèen for vannledningen 50-60 m lengre inn mot eskeren er det mer åpninger i skogen og større mulighet for gravemaskinen å styre unna eventuelle hindringer i vegetasjonen. De peker på at grunnforholdene i dette området er perfekt for å gjøre inngrepet så lite som mulig. Endelig viser De til at det er i både Deres og berørte grunneieres interesse at inngrepet blir så lite som mulig slik at området bevares mest mulig likt som det er i dag.

Direktoratet sin vurdering av saken

Direktoratet for naturforvaltning er klageinstans i saken, jfr. § 28 i lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker av 10. februar 1967, heretter kalt forvaltningsloven. Direktoratet kan etter forvaltningsloven § 34 prøve alle sider av en sak ved klagebehandling og herunder ta hensyn til nye omstendigheter. Direktoratet kan treffe nytt vedtak i saken eller oppheve vedtaket og sende saken tilbake til underinstansen til helt eller delvis ny behandling.

Tufsingdalseskeren naturreservat ble vernet 22. desember 1989, se Forskrift om fredning for Tufsingdalseskeren naturreservat, Os kommune, Hedmark. Formålet med fredningen er å bevare et naturhistorisk interessant område med en lang, sammenhengende og velformet esker som er et viktig element for forståelsen av isavsmeltingsforløpet i Femundområdet, se verneforskriften kap. III.

Tufsingdalseskeren naturreservatet ble vernet i medhold av naturvernloven 19. juni 1970. Denne loven er nå avløst av Lov 19. juni 2009 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven). Verneforskrifter som er opprettet etter naturvernloven gjelder fortsatt, jfr. naturmangfoldloven § 77. Naturmangfoldlovens bestemmelser vil imidlertid supplere og utfylle eldre verneforskrifter, og ifølge § 77 vil den nye dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48 også gjelde for eldre vernevedtak.

Naturreservat er den strengeste formen for områdevern både etter den gamle naturvernloven og etter den nye naturmangfoldloven. Målsettingen ved fredning av naturreservat er å sikre områder som inneholder truet, sjelden eller sårbar natur, områder som representerer en bestemt type natur, områder som på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold, områder som utgjør en spesiell geologisk forekomst, eller områder som har særskilt naturvitenskapelig verdi, se naturmangfoldloven § 37. I naturreservater er det strenge restriksjoner på bruk som i kortere eller lengre perioder kan påvirke naturverdier eller føre til uønskede endringer i vegetasjon, dyreliv eller landskap. Verneverdiene og vernebestemmelsene legger premissene for forvaltningen av det enkelte verneområde, og for eventuelle tiltak som tillates innenfor området.

Saken gjelder legging av vannledning gjennom Tufsingdalseskeren naturreservat, herunder gjelder klagen spesifikt valget av trasè for denne vannledningen.

Ifølge verneforskriften kap. IV må det ikke iverksettes tiltak i naturreservatet som kan endre de naturgitte forholdene. Herunder er blant annet framføring av luftledninger, jordkabler og kloakkledninger nevnt, samt ulike former for gravevirksomhet og overflatebehandling. Opplystingen er ikke uttømmende. Legging av vannledning omfattes av denne bestemmelsen og er således forbudt. Eventuell tillatelse til legging av vannledning krever dispensasjon fra verneforskriften. Det følger av forvaltningsloven § 40 at en forskrift ikke kan fravikes av et forvaltningsorgan, med mindre forskriften eller vedkommende hjemmelslov gir adgang til det. Det er ikke gitt særskilte bestemmelser i forskriften som gjør unntak for slike tiltak.

Hvorvidt det kan gis tillatelse til legging av vannledning, må derfor vurderes etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i verneforskriften kap. VII. Bestemmelsen gir adgang for forvaltningsmyndigheten til å gjøre unntak fra verneforskriften når formålet med fredningen krever det, samt for vitenskapelige undersøkelser, arbeider av vesentlig samfunnsmessig betydning og i andre særlige tilfeller når dette ikke strider mot formålet med fredningen. Omsøkte tiltak må vurderes etter sistnevnte alternativ.

For å gi dispensasjon etter denne bestemmelsen må to vilkår være oppfylt. Det må foreligge et spesielt tilfelle og tiltaket må ikke være i strid med verneformålet. Dersom vilkårene er oppfylt kan forvaltningsmyndigheten vurdere om det skal gis dispensasjon. Det følger av retningslinjene for forvaltning av verneområder (Rundskriv november 2001) at unntaksbestemmelsen i første rekke gjelder bagatellmessige inngrep eller forbigående forstyrrelser som er av stor betydning for søker sammenholdt med verneinteressene. Dispensasjonsbestemmelsen kan ikke anvendes for å utvide den rammen som er trukket opp i vernevedtaket, men er ment å være en sikkerhetsventil som skal fange opp uforutsette tilfeller eller spesielle/særlige tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet. Spesielle eller særlige tilfeller må fremstå som noe annet enn "vanlige" behov.

Os kommune har lagt til grunn at det er nødvendig å legge vannledning for å få lagt inn drikkevann fra det etablerte vannverket til gården, og har derfor vurdert det som et "spesielt tilfelle" etter verneforskriften kap. VII. Selve gården ligger utenfor naturreservatet, men veien som fører til gården går gjennom naturreservatet. Direktoratet for naturforvaltning forstår saken slik at kommunen har stilt som krav at gården tilkobles det kommunale vannverket, og direktoratet er enig i at tiltaket derfor må vurderes som et spesielt tilfelle i henhold til verneforskriften. Det er imidlertid et vilkår at tiltaket ikke er i strid med verneformålet.

Verneformålet er som nevnt å bevare en sammenhengende og velformet esker som har naturhistorisk interesse når det gjelder forståelsen av isavsmeltingsforløpet i Femundområdet, jfr. verneforskriften kap. III. Å legge vannledningen langs omsøkte trasè vil være et inngripende tiltak nær eskeren som er den sentrale verneverdien i naturreservatet. Å legge vannledningen langs omsøkte trasè vil derfor etter direktoratets vurdering klart være i strid med verneformålet. Direktoratet er enig med Os kommune i at vannledningen bør samlokaliseres med eksisterende vei, som allerede utgjør et teknisk inngrep i verneområdet. Det er ikke uvanlig at slike innretninger legges parallelt med veier, og dette vil også være mest hensiktsmessig med tanke på framtidig vedlikehold og reparasjoner.

Klager har uttrykt bekymring for at legging av vannledning langs veien vil føre til svært omfattende gravearbeider som beskrevet i klagebrevet av 16.06.2009 og i supplerende brev av 03.09.2009. Direktoratet vil understreke at det av hensyn til verneverdiene er svært viktig at arbeidet utføres så skånsomt som mulig og at inngrepet i vegetasjonen søkes å begrenses til det som kun er strengt

nødvendig. Direktoratet ber om at arbeidet utføres i samråd med Os kommune som er forvaltningsmyndighet for verneområdet.

V e d t a k

Klages tas ikke til følge. Os kommune sitt vedtak av 22.05.2009 om tillatelse til legging av vannledning langs eksisterende vei i Tufsingdalseskeren naturreservat, fra tilkoblingskum ved GID 87/50 til Åsheim GID 167/20, stadfestes herved.

Direktoratet setter følgende vilkår for tillatelsen:

- Arbeidet skal utføres så skånsomt som mulig og terrengskader skal søkes begrenset til det som kun er strengt nødvendig.
- Arne Ivar Hodøl må ta kontakt med kommunen før arbeidet starter. Arbeidet med legging av vannledningen skal utføres i samråd med kommunen.
- Statens naturoppsyn Drevsjø v/Ole Vangen, Tlf.nr. 913 12 551, skal kontaktes før arbeidet starter.

Med hilsen

Berit Lein
Direktør Arealforvaltningsavdelingen

Knut Fossum
Seksjonssjef

Kopi til:

Fylkesmannen i Hedmark	Postboks 4034	2306	Hamar
Os kommune	Rytrøa 14	2550	OS I ØSTERDALEN
Statens naturoppsyn, Drevsjø	Postboks 50	2443	DREVSJØ